

N:o 4.

Ank. till Riksd. Kansli den 16 Febr. 1881, kl. 12 midd.

Utlåtande, angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1880 års Riksdag.

(R. A.)

Sedan Stats-Utskottet numera tagit kännedom om den utaf Riksdagens år 1880 församlade revisorer afgifna berättelse om granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning, hvilken berättelse till Utskottet remitterats och bland Kamrarnes ledamöter i tryck utdelats, samt genomläst de protokoll, hvilka blifvit hos fullmäktige i Riksgäldskontoret förda efter den 12 Augusti 1880, med hvilken dag revisorerne protokollsgranskning slutade, till och med den 22 Januari 1881, å hvilken dag fullmäktiges berättelse till innevarande års Riksdag blifvit afgifven, får Utskottet härmed afgifva yttrande öfver hvad revisorerne uti sin berättelse i ett eller annat hänseende erinrat och föreslagit samt hvad i öfrigt vid berörda, af Utskottet verkställda granskning förekommit.

1:o.

Angående den riksdagsmän och statsrevisorer tillkommande resekostnadsersättning.

(Rev.ber. sid. 71 och 72.)

Sedan 1867 års Riksdag, i afseende på den resekostnadsersättning, som tillkomme ledamot af Riksdagens Andra Kammare, beslutat att, då resan skedde på jernväg, riksdagsman skulle ega såsom godtgörelse beräkna afgiften för plats i första klassens vagn, väcktes vid 1868 års riksdag förslag, att såsom sådan resekostnadsersättning skulle beräknas afgiften för plats i andra

Bih. till Riksd. Prot. 1881. 4 Saml. 1 Afd. 4 Häft.

klassens vagn med snälltåg, med anledning hvaraf Stats-Utskottet uti deröfver afgifvet utlåtande yttrade, att det syntes billigt, att då någon traktamentsersättning under resedagarna icke utgick, utan den bestämda godtgörelsen innefattade ersättning för alla de kostnader, riksdagsman under resan finge vidkännas, den, som icke ville af egna medel bestrida lefnadskostnaden under resan, måtte ega någon utväg att genom begagnandet af andra klassens vagn på jernväg betäcka denna kostnad; hvadan Stats-Utskottet hemstälde, att det vid föregående riksdag i berörda afseende meddelade stadgande skulle fortfarande lända till efter rättelse, intilldess Riksdagen annorlunda beslutade; och blef denna hemställan af Riksdagen bifallen. Nämda stadgande, hvori någon ändring sedermera icke skett, gäller äfven med afseende å den resekostnadsersättning, som tillkommer statsrevisorer.

Riksdagens senast församlade revisorer hafva nu å sid. 71 och 72 af sin berättelse om granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning förmält, hurusom efter den tid, då förenämnda godtgörelse bestämdes, statens jernvägar vunnit en högst betydlig utsträckning, hvarjemte den enskilda företagsamheten åstadkommit ett stort antal dylika samfärdsmedel. Icke ens på statens jernbanor ombesörjdes trafiken på enahanda sätt. På största delen af dessa banor vore anordnade snälltåg, person- och blandade tåg samt godståg, och uppehölls persontrafiken på snälltågen med första och andra samt till en del tredje klassens vagnar, på person- och blandade tågen med första, andra och tredje klassens vagnar samt på godstågen med andra och tredje klassens vagnar. På den återstående delen af statsbanorna förekomme endast blandade tåg och godståg, medförande andra och tredje klassens vagnar. På en del af de enskilda jernvägarne underhölls trafiken med första, andra och tredje klassens vagnar, på en annan del med första och tredje klassens, och åter på en annan del med andra och tredje klassens vagnar. Huruvida på alla dessa jernvägar förekomme samma slag af tåg som på statsbanorna, hade revisorerne sig ej med visshet bekant. Priset för personbefordran å statens jernvägar vore beroende af det slags tåg och den klass vagn, som begagnades, samt å de enskilda jernvägarne åtminstone af sistnämnda omständighet.

Vid de sålunda anförda förhållanden hade olika uppfattning förekommit, huru den riksdagsman eller statsrevisor tillkommande resekostnadsersättning rätteligen borde beräknas.

Så hade för åtskilliga riksdagsmän, som vid resa till 1880 års Riksdag färdats på norra stambanan, såsom godtgörelse beräknats afgiften för plats i andra klassens vagn på den grund, att på denna bana icke funnits första klassens vagnar. Dessa riksdagsmän gjorde härom anmälan hos fullmäktige, hvilka beslöto, att till så väl dem, som ock de ledamöter af Andra Kam-

maren, hvilka vore med dem i lika kategori, men icke om enahanda afdrag å deras reseräkningar gjort anmälan, låta utbetala skilnaden mellan hvad de i resekostnadsersättning uppburit och det belopp, som borde dem tillkomma, med iakttagande deraf, att ersättning till dem vid resa å statsbana utginge efter afgift för första klass jernväg; hvarjemte fullmäktige förordnade, att för bansträckning, som ej med första klassens vagnar trafikerades, dylik första klassens afgift skulle beräknas till det belopp, som, enligt den i gällande statstariff angifna proportion mellan afgift för första och andra klass, motsvarande afgift för första klass å sådant slag af bantåg, snälltåg eller blandadt tåg, som för resan begagnats.

Sedan under år 1880 en statsrevisor, som färdats på enskild jernväg, hvarå första klass ej begagnades, till en station på statsbana och derifrån på samma bana till revisionsorten, för hela denna vägsträcka beräknat såsom godtgörelse afgiften för plats i första klassens vagn med snälltåg på statsbana, och efter det mot berörda beräkning anmärkning gjorts, hade fullmäktige, i öfverensstämmelse med hvad vid beräkning af Andra Kammarens ledamöters kostnad för resa till riksdagsorten iakttoges och med godkännande af den gjorda anmärkningen, funnit kostnaden för resan på den enskilda jernvägen ej kunna beräknas efter pris för annan vagnsklass än den »bästa», å taxan för ifrågavarande enskilda jernvägslinie upptagna klass.

Vid dessa förhållanden hafva revisorerne ansett af vigt, att beräkningen af ifrågavarande resekostnad, då resan skedde på enskild jernväg, närmare bestämdes.

Utskottet delar den åsigt om rätta tolkningen af ifrågavarande bestämmelser, som ligger till grund för fullmäktiges i Riksgäldskontoret ofvan anförda beslut. Vid resa å statsbana, der den gällande allmänna tariffen angifver proportionen mellan afgift å första och å andra klass, låter det sig lätteligen göra och synes vara med 1868 års Riksdags beslut öfverensstämmande att medgifva beräkning af afgift efter första klass, äfven om, af en eller annan anledning, dylik klass ej på den ifrågavarande bansträckningen för tillfället begagnas. För enskild jernbana åter saknas hållbar rättsgrund, enligt hvilken proportionen mellan en å banan verkligen begagnad klass och en derstädes icke befintlig skulle kunna beräknas. Då sålunda en bestämmelse om dylik proportion för resa å enskild jernväg ej utan godtycklighet skulle kunna meddelas och så mycket mindre synes vara behöflig som, på sätt Utskottet inhemtat, första klass verkligen förefinnes vid de flesta enskilda jernvägar i landet, hemställer Utskottet,

att revisorerne ifrågavarande framställning ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

2:o.

**Angående statens fordran hos the Gellivara Company limited
för lyftade medel af anslaget till rensnings- och
kanaliseringsarbeten i Lule elf.**

(Rev.-ber. sid. 77.)

Af det anslag å 852,000 kronor, som Rikets Ständer vid 1862—1863 års riksdag beviljade för rensnings- och kanaliseringsarbeten i Lule elf, blefvo under år 1865 till bolaget the Gellivara Company limited, som enligt Kongl. Maj:ts den 11 Oktober 1864 dertill lemnade tillstånd förbundet sig att utföra sagda arbete, utbetalda 500,000 kronor. Sedan nämnda bolag icke långt derefter afträdt sin egendom till sina borgenärer, och densamma blifvit försåld, uppstodo tvister rörande utdelning af den derfor influtna köpeskilling, hvilka tvister först under år 1879 blifvit bragta till slut. Å sid. 77 af revisionsberättelsen meddelas, att fullmäktige i Riksgäldskontoret i sin till statsrevisorerna afgifna berättelse upplyst att, efter det konkursen numera afslutats, den enda utdelning, af 5 procent, som tillkommit oprioriterade fordringsägare, blifvit till Riksgäldskontoret för dess fordran erlagd med 25,000 kronor; och hafva med anledning häraf revisorerna hemställt, att återstående beloppet af nämnda fordran måtte få ur Riksgäldskontorets räkenskaper afskrifvas.

Utskottet har mot berörda förslag ej något att erinra och hemställer,

att återstoden 475,000 kronor af Riksgäldskontorets fordran för det till återbetalning förfallna anslagsbelopp för rensnings- och kanaliseringsarbeten i Lule elf må ur Riksgäldskontorets räkenskaper afskrifvas.

3:o.

Angående Strömsholms nya kanalbolag.

(Rev.-ber. sid. 86—99. Utl. sid. 220—224.)

- a) *Angående användandet af ett belopp kanalbolaget tillfallna expropriationsmedel.*

Å sid. 90 och 91 af revisionsberättelsen omförmäles, att sedan 1878 års statsrevision hemställt, att de af Oxelösund—Flen—Vestmanlands jern-

vägsaktiebolag till kanalbolaget lemnade expropriationsmedel, 9,054 kronor 35 öre, utgörande, enligt nämnde revisorers uppgift, ersättning för de olägenheter, hvilka tillskyndats kanalbolaget genom järnvägens framdragande öfver hamn- och lastageplatsen vid Borgåssund, borde upptagas i kanalverkets räkenskaper såsom en fond, deraf årliga räntan borde beräknas bland kanalverkets inkomster, hade bolaget den 26 November samma år beslutat, att till svar derå skulle meddelas, att ifrågavarande expropriationsmedel komme att med då innevarande år öfverföras till kanalbolagets räkenskaper och förvaltas, på sätt statsrevisorerna ansett böra ske. Emellertid hade, enligt hvad kanalrevisorerna nu anmält, bolaget sedermera å bolagstämma den 24 Oktober 1879 beslutat begagna en del af dessa medel till afbetalning å dess domfästa skuld till Riksgäldskontoret. Som dock, utom det att nämnda åtgärd icke öfverensstämde med det förfaringssätt, bolaget förut förklarat sig vilja iakttaga, det syntes vara af vigt, att expropriationsmedlen bibehölles, för att med dem bekosta de förbättringar å hamn- och lastageplatsen, som otvifvelaktigt komme att finnas behöfliga, samt sålunda undanröjda de olägenheter, för hvilka dessa medel utgjorde ersättning, hafva kanalrevisorerna framhållit nödvändigheten deraf att bolaget, så snart det kunde ske, måtte af sina inkomster afsätta så stort belopp, som erfordras till återgåldande af hvad bolaget, på grund af sist omförmälda beslut, användt eller kunde komma att använda.

Hamn- och lastageplatsen vid Borgåssund hade, enligt hvad 1880 års statsrevisorer vidare förmåla, genom Kongl. Maj:ts dom den 30 Juli 1878 förklarats icke tillhöra aktieegarne såsom sådane, utan vara en kanalverkets egendom, hvars afkastning skulle redovisas i enlighet med föreskriften i § 6 af Kongl. Maj:ts nådiga privilegium för Strömholms nya kanalbolag den 28 April 1842. Bolagets här ofvan omförmälda beslut att, på sätt 1878 års statsrevisorer hemställt, i kanalverkets räkenskaper upptaga och bokföra ifrågavarande expropriationsmedel såsom en fond, af hvilken årliga ränteafkomsten skulle beräknas bland kanalverkets inkomster, vore således endast en verkställighet af hvad Kongl. Maj:t i nämnde dom föreskrifvit. Då bolaget sedermera, med ändring af sitt förut fattade beslut, användt en del af dessa medel att dermed gälda aktiebolagets skuld till Riksgäldskontoret, syntes bolaget hafva gjort sig skyldigt till ett förfarande, som icke stode i öfverensstämmelse med meranämnde dom. Statsrevisorerna hafva därför hemställt, det fullmäktige i Riksgäldskontoret måtte få sig ålagdt att vidtaga de åtgärder, som erfordrades för att till kanalverket återvinna hvad sålunda blifvit utbetaldt.

Kanalbolagets styrelse har i sin häröfver afgifna förklaring (sid 220 och 221), till hvilken Utskottet tillåter sig att hänvisa, bestridt riktigheten

af statsrevisorernes uppfattning om de föremål, ifrågavarande expropriationsmedel rätteligen afsåge, samt i öfrigt hufvudsakligen andragit att, sedan verkställighet från Riksgäldskontorets sida fordrats af Kongl. Maj:ts ofvanberörda nådiga dom, genom hvilken kanalbolaget blifvit förpligtadt till Riksgäldskontoret inbetala ett af godemän till 80,338 kronor 47 öre bestämdt belopp, så hade, enligt bolagets uppfattning, bolaget icke egt underlåta att i afräkning å den domfästa skulden till Riksgäldskontoret inleverera hvad af bolagets tillgångar funnes disponibelt och hvaraf bolagets tillvaro ej vore beroende. Då en slutlig dom vore gällande mot hvilken myndighet som helst, hade bolaget antagit, att någon del af bolagets tillgångar icke finge undandragas fordringsegaren endast på grund af ett bolagets eget, till efterkommande af statsrevisorernes uttalade åsigt, fattade beslut om ifrågavarande medels öfverförande till särskild räkning. Ett sådant undandragande af tillgångar till förfång för en fordringsegare skulle, efter bolagets åsigt, icke öfverensstämt med en gäldenärs pligter. Skulle emellertid statsrevisorernes åsigt slutligen prövas riktig, kunde i förevarande fall saken lätteligen rättas derigenom, att ifrågavarande till Riksgäldskontoret inbetalda medel derifrån återlevererades till kanalverket för att i dess räkenskaper upptagas.

Utskottet, som funnit sig för det närvarande ej böra i bedömande af kanalbolagets förfogande öfver dess tillgångar ingå i vidsträcktare mån än statens fordringsanspråk hos bolaget föranleder, anser visserligen revisorerne hafva egt skäl att på de i förevarande fråga för handen varande förhållanden fästa Riksdagens uppmärksamhet, men då dessa förhållanden ej torde innebära giltig anledning till ett beslut, hvarigenom bolagets betalningsförmåga kunde komma att ytterligare förminsas, hemställer Utskottet,

att revisorerne ifrågavarande förslag ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

b) *Angående den för åren 1875—1878 bolagets delegare gifna utdelning.*

I afseende å ofvanomförmälda utdelning förekommer å sid. 93 och 94 af revisionsberättelsen en uträkning, till hvilken Utskottet, beträffande de närmare detaljerna deri, får hänvisa och enligt hvilken delegarne i bolaget skulle hafva bekommit, utöfver den dem enligt bolagets privilegium medgifna högsta utdelning af 22,500 kronor årligen, ytterligare för September—December månader år 1875: 3,514 kronor 91 öre; för år 1876: 2,740 kronor 23 öre och för år 1877: 2,573 kronor 30 öre, hvilka tre belopp, utgörande tillsammans 8,828 kronor 44 öre, det syntes statsrevisorerne, att bolaget, till

följd af Kongl. Maj:ts åberopade dom, vore skyldigt att, jemte ränta derå till statsverket återbära.

Kanalbolagets styrelse åter har i sin förklaring (sid 221) uppgifvit, att berörda utredning hvilat på oriktig uppgift om sakförhållandet, i det att de för åren 1875, 1876 och 1877 uppgifna, i särskild räkning upptagna inkomsterna, respektive 3,915 kronor 91 öre, 9,070 kronor 23 öre och 8,903 kronor 30 öre, *icke* förefunnits *utöfver* de egentliga kanalinkomsterna, utan varit inräknade *bland dessa*, så att bolaget — i stället att, såsom af revisorerne antagits, hafva bekommit år 1875 26,014 kronor 91 öre, 1876 25,240 kronor 23 öre och 1877 25,073 kronor 30 öre — uppburit icke mera än 22,099 kronor år 1875 och hvartera året 1876 och 1877 16,170 kronor och således vida under hvad privilegierna medgifva; att aktieegarne år 1878 icke erhållit någon som helst utdelning; *samt att* de under berörda år öfverskjutande inkomster ingått bland de till Riksgäldskontoret levererade medel.

Utskottet har, efter granskning af förhållandet, funnit att aktieegarne i bolaget, såsom styrelsen uppgifvit, under de ifrågavarande åren ej fått uppbära högre utdelning än, för år 1875 kronor 22,099; för år 1876 kronor 16,170; för år 1877 likaledes kronor 16,170 och för år 1878 ej någon utdelning, samt att de belopp, revisorerne antagit vara utöfver nämnda utdelning till aktieegarne utbetalda, i utdelningen ingått; och hemställer Utskottet alltså,

att revisorerne ifrågavarande framställning ej må till någon Riksdagens åtgärd föranleda.

c) *angående fullgörande af bolagets betalningsskyldighet till Riksgäldskontoret.*

Om hvad revisorerne i afseende härå anført, äfvensom om en i samma ämne väckt, till Utskottet remitterad enskild motion kommer Utskottet framdeles under riksdagens lopp att afgifva särskildt utlåtande;

hvilket Utskottet härmed får anmäla.

4:o.

Angående Dalslands kanalaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 98—105).

Revisorerne hafva å sid. 98—105 af sin berättelse fullföljt den redogörelse öfver förhållandet med Dalslands kanalaktiebolag och dess skuld till

staten, som återfinnes i deras under de senaste tio åren afgifna revisionsberättelser om granskningen af Riksgäldskontorets tillstånd och förvaltning.

Bolaget häftar fortfarande i en ganska betydlig, förfallen och ogulden skuld till Riksgäldskontoret, ett förhållande som härrör till en del deraf att, på sätt i ofvan åberopade revisionsberättelser närmare förmäles, de tecknade aktiebeloppen ej kunnat till fullo indrivas, men, enligt hvad bolagsstyrelsen i en till fullmäktige ingifven skrift anført, hufvudsakligen af de genom en tilltagande konkurrens minskade trafikinkomsterna. Då bolagets styrelse synes sträfva efter att, så vidt möjligt, fullgöra bolagets betalningsskyldighet och senast den 23 sistlidne December å bolagets skuld till Riksgäldskontoret för lånet till segelleds öppnande från Hattefura vid Venern till sjön Stora Lee inbetalt 23,928 kronor, samt då, på sätt Utskottet vid läsningen af fullmäktiges i Riksgäldskontoret protokoll inhemtat, fullmäktige fortfarande hafva sin uppmärksamhet på bolaget fästad och under nästlidne Januari månad låtit anmana detsamma att erlægga det förfallna, oguldna beloppet, finner Utskottet sig ej hafva att föreslå någon Riksdagens åtgärd mot bolaget, utan får endast meddela, att beloppet af bolagets förfallna, oguldna skuld för ofvannämnda lån för det närvarande utgör, å 1878 års annuitet återstående 7,790 kronor 5 öre samt 1879 och 1880 års annuiteter hvardera 40,000 kronor, således tillhopa 87,790 kronor 5 öre.

Å det bolaget gifna lån för kanal- och slussanläggning mellan sjöarne östra och vestra Silen hafva de förfallna annuiteterna behörigen guldits.

5:o.

Angående Kinda kanalaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 106—109.)

A sid. 109 af sin berättelse anmäla revisorerne, att af den vid 1879 års slut förfallna annuitet 21,875 kronor å lånet för utsträckning af Kinda båtled icke något till den 8 September 1880 blifvit till Riksgäldskontoret levererad.

Utskottet får härmed upplysa, att nämnda belopp den 30 December 1880 till Riksgäldskontoret inbetalts, men att den vid 1880 års slut förfallna annuitet af likaledes 21,875 kronor ännu ej blifvit gulden; och hafva fullmäktige låtit erinra bolaget om beloppets inbetalning.

6:o.

**Angående Uddevalla—Venersborg—Herrljunga
jernvägsaktiebolag.**

(Rev.-ber. sid. 122—125.)

I revisionsberättelsen, sidorna 124 och 125, meddelas, att af den vid 1879 års slut förfallna annuitet 162,000 kronor å det för anläggning af jernväg från Herrljunga öfver Venersborg till Uddevalla utbetalta lån intill Augusti månads slut år 1880 erlagts tillhoppa 150,000 kronor.

Utskottet får anmäla, att återstående 12,000 kronor jemte förskrifven öfverränta under September månad sistnämnda år inbetalts; att af den vid 1880 års slut förfallna annuitet å likaledes 162,000 kronor ett belopp af 50,000 kronor behörigen guldits; samt att fullmäktige låtit uppmana bolaget att erlægga af denna annuitet återstående 112,000 kronor jemte ränta.

7:o.

Angående Bergslagernas jernvägsaktiebolag.

(Rev.-ber. sid. 158—163.)

Revisorerna anmäla å sidan 163, att den ränta, som den 15 Juli 1880 till betalning förfallit å de enligt 1878 års riksdags beslut af Riksgäldskontoret inköpta Bergslagernas jernvägsaktiebolags 5-procent-obligationer, ännu vore obetald, men att bolaget den 15 Januari 1880 infriat utlottade och då förfallna obligationer å tillhoppa 30,600 kronor, som af Riksgäldskontoret innehades.

Utskottet har inhemtat, att ej blott nyssnämnda den 15 Juli sistlidna år förfallna ränta, utan äfven den ränta å ifrågavarande obligationer, som den 15 Januari innevarande år till betalning förfallit, ännu ej guldits; hvar emot bolaget den 15 Januari innevarande år inlöst då förfallna, Riksgäldskontoret tillhöriga obligationer å ytterligare 27,900 kronor. Beloppet af återstående Riksgäldskontoret tillhöriga, af Bergslagernas jernvägsaktiebolag utfärdade obligationer utgör för närvarande 6,695,100 kronor.

S:o.

Angående ansvarsfrihet för Riksgäldskontorets styrelse.

Då Stats-Utskottet vid den nu verkställda granskningen af Riksgäldskontorets styrelse och förvaltning funnit fullmäktige i nämnda kontor hafva med nit och omsorg uppfyllt sitt viktiga och ansvarsfulla kall, tillstyrker Utskottet,

att fullmäktige må tillerkännas full ansvarsfrihet för alla beslut och åtgärder, som finnas antecknade uti deras protokoll från den 21 Januari 1880 till och med den 22 Januari 1881.

Stockholm den 14 Februari 1881.

På Stats-Utskottets vägnar:

E. KEY.

Reservation:

af Herr *Ola Andersson*, som yttrade:

»För min del anser jag, att Utskottet bort i detta sitt utlåtande angående Riksgäldskontorets förvaltning under den tid, som förflutit sedan början af 1880 års riksdag, intaga någon redogörelse för det i Mars månad 1880 afslutade svenska statslånet, den viktigaste och på statens finanser mest ingripande åtgärd, som Riksgäldskontoret vidtagit ej blott under den förvaltningsperiod, detta utlåtande afser, utan äfven sedan ännu längre tid tillbaka. Det är sant, att en redogörelse för nämnda låneafstal i revisionsberättelsen förekommer och derigenom bragts till Riksdagens kännedom; men till Utskottets grundlagsstadgade granskningsåliggande hade det efter min tanke hört, att *vid tillstyrkandet af decharge*, hvori jag till fulla instämmer, inför Riksdagen lemna en belysning, t. ex. af en inom Riksdagen offentliggjord jemförelse mellan de nära samtidigt afslutade svenska och norska statslånen, hvarmed det förhåller sig på följande sätt: Af 1880 års Norska Stortings

tryckta förhandlingar, hvilka innehålla en fullständig redogörelse för det norska statslånet, inhemtas, att den omtalade skilnaden i kurs, bestående deruti att de svenska 4-procent-obligationerna öfverlätos till 95 procent, under det de norska med samma ränta betingade $97\frac{3}{4}$ procent, är till största delen endast skenbar, i det att vid det norska lånet förekom ett discontoafdrag, en s. k. räntejouissance, hvarigenom den nominella kursen af $97\frac{3}{4}$ procent nedbragtes till en verklig af $95,462$ procent. Den lilla skilnad af ej fullt $\frac{1}{2}$ procent, som derefter kvarstår, motsvaras till fullo af andra skiljaktigheter till det svenska lånets förmån. Det svenska lånet var 2,200,000 pund sterling, som till fullo öfvertogos; den öfvertagna andelen af det norska endast 881,000 pund sterling. Det svenska lånet var på 50 år, det norska på 54. Den öfvertagna andelen af det norska lånet ställes till norska statsverkets disposition med hela sitt belopp genast å obligationernas utgifningsdag den 15 April 1880, en väsentlig fördel för långifvarne, som befriade dem från och på norska statsverket öfverflyttade omsorgen om lånemedlens förräntande till dess de kunde för afsedt ändamål af staten användas. Vid det svenska lånet åter medgafs långifvarne rätt till inbetalning, en månad efter uppsägning, af endast den obetydliga del af lånet, omkring 221,000 pund sterling, som afsåg nya lånebehof; hvaremot för hela den till konvertering af 1864 och 1866 års svenska statslån afsedda återstoden, omkring 2,000,000 pund sterling, är stadgadt, att konverteringen skulle ske på ett sätt, som ej förorsakade svenska staten någon ränteförlust, i följd hvaraf valutan för detta betydliga belopp ej fick ställas till Riksgäldskontorets förfogande förr än å de tider — ett helt år efter kontraktets afslutande — då medlen kunde till konverteringen användas, genom hvilken bestämmelse långifvarne öfvertogo vare sig hela risken af förändrade penningeförhållanden under ett år eller, för de obligationer, som kunde under mellantiden af dem säljas, omsorgen om och risken af de för försäljningen inflytande medlens förräntande under låga discontosatser, för långifvarnes egen räkning.

Om härtill lägges, att vissa participanter i det svenska lånet ytterligare åtog sig förräntning till den 15 September af ofvan omförmälda 221,000 pund sterling; att uppsägningstiden för de till konvertering uppsagda svenska lånen var ett år, för de norska åter endast tre månader; att stämpelkostnaden såväl för det norska som för det svenska lånet drabbade låntagaren; samt att den betingade inlösningsprovisionen är för det svenska lånet $\frac{1}{4}$ -dels, för det norska $\frac{1}{3}$ -dels procent, torde framgå, att föreställningen om det norska lånets fördelaktighet i jämförelse med det svenska ej är på verkliga sakförhållanden grundad; hvilket jag ansett lämpligen kunna omnämnas vid redogörelsen för Riksgäldskontorets förvaltning i denna del.